

LICHT OP DE LANGSTE DAG

RADIO KAMER FILHARMONIE

RÉGIS CAMPO

PASCAL DUSAPIN

MISATO MOCHIZUKI

MATIJS DE ROO

INFO

DATUM / DATE

VI 21 juni 2013

Fri 21 June 2013

LOCATIE / VENUE

Muziekgebouw aan 't IJ

AANVANG / STARTING TIME

20.30 u

8.30 pm

DUUR / RUNNING TIME

1 uur 45 minuten, inclusief een pauze

1 hour 45 minutes, including one interval

INLEIDING / INTRODUCTION

door *by* Jacqueline Oskamp

19.45 u

7.45 pm

RADIO

Rechtstreekse uitzending op Radio 4

Live video webstream www.radio4.nl

WEBSITES

www.radiokamerfilharmonie.nl

www.misato-mochizuki.com

www.matijdsderoo.com

CREDITS

MUZIEK / MUSIC

Régis Campo, Pascal Dusapin, Misato

Mochizuki, Matijs de Roo

DIRIGENT / CONDUCTOR

James MacMillan

VIOOL / VIOLIN

Renaud Capuçon

ORKEST / ORCHESTRA

Radio Kamer Filharmonie

· 1^e viool / 1st violin

Elisabeth Perry, Maria Escarabajal, Josje ter

Haar, Julija Hartig, Miyuki Konoe, Karina

Korevaar, Pedja Milosavljevic, Joan Mooney,

Gerrie Rodenhuis, Sergiy Starzhynskiy,

Peter Thoma

· 2^e viool / 2nd violin

Heleen Hulst, Wouter Groesz, Zofia Balcar,

Esther de Bruijn, Esther Kövy, Marjolijn

Oonk, Renate van Riel, Frits Wagenvoerde,

Maartje Kraan

· altviool / viola

Hannah Shaw, Maurits Wijzenbeek, Sabine

Duch, Ben Joles, Lotte de Vries, Frank

Goossens, Stanislava Stoeva

· cello

Naftali Gurevich, Winnyfred Beldman,

Gé Bartman, Sebastiaan van Eck, Angela

Stevenson

· contrabas / double bass

György Schweigert, Boris Kozlov, Norma

Brooks, Marijn van Prooijen

· fluit / flute

Ingrid Geerlings, Ellen Alberts, Nola Exel

· hobo / oboe

Aisling Casey, Frauke Elsen

· klarinet / clarinet

Arjan Woudenberg, Esther Misbeek, Jesse

Faber

· fagot / bassoon

Hajime Konoe, Annet Karsten

· hoorn / horn

Laurens Otto, Rebecca Grannetia, Rolf

Verbeek

· trompet / trumpet

Rik Knarren, Raymond Rook

· trombone

Cassiel Anton Domènech, Santiago Casalta

Ripolles

· tuba

David Kutz

· pauken

Maarten Smit

· slagwerk

Mark Haeldermans, Vincent Cox, Bart

Jansen

· harp

Saskia Rekké, Kerstin Scholten

· piano

Nora Mulder

VIDEO

Visual Kitchen

COPRODUCTIE / COPRODUCTION

Holland Festival, NTR, Muziekcentrum van

de Omroep

MET STEUN VAN / WITH SUPPORT BY

Fonds Podiumkunsten

WERELDPREMIÈRE / WORLD PREMIERE

L'heure bleue, Grenoble, 9.6.2007

Lumen II, Besançon, 27.9.2006

Aufgang, Keulen, 8.3.2013

Tutti, Amsterdam, 21.6.2013

PROGRAMMA

Misato Mochizuki (1969)

L'heure bleue (2007)

Nederlandse première

Dutch premiere

Régis Campo (1968)

Lumen II (2001)

Nederlandse première

Dutch premiere

Matijs de Roo (1977)

Tutti (2013)

In opdracht van *commissioned by* Holland

Festival

wereldpremière

world premiere

pauze *interval*

Pascal Dusapin (1955)

Aufgang (2011-12)

In opdracht van *commissioned by*

Westdeutschen Rundfunk, Fondation de

l'Orchestre de la Suisse Romande, Holland

Festival

Nederlandse première

Dutch premiere

Lichtpreludes *prelude of light*

Visual Kitchen

LICHT OP DE LANGSTE DAG

Aan het eind van dit seizoen valt het doek voor de Radio Kamer Filharmonie, een van de topensembles van het Nederlandse orkestbestel. Vandaag, op de langste dag van het jaar, speelt de RKF een van haar allerlaatste concerten. De jarenlange succesvolle samenwerking tussen het orkest en het Holland Festival – met in 2012 nog een uitverkocht concert met werk van Pärt, Schnittke en een wereldpremière van Toivo Tulev – wordt bekroond met een programma dat niet alleen een zwanenzang is, maar dat met twee compositieopdrachten ook nadrukkelijk iets voor de toekomst achterlaat. De donkere tijding krijgt repliek in de vorm van een concert met vier werken over licht.

Misato Mochizuki (1969) ontleende de titel van *L'heure bleue* (2007) aan een term van de Franse insectenkundige Jean-Henri Fabre (1823-1915): 'het blauwe uur' is het moment tussen het einde van de nacht en het begin van de dag waarop nachtdieren en insecten zwijgen en de eerste vogels ontwaken. Wanneer de duisternis plaats maakt voor licht is blauw de eerste kleur die verschijnt; blauw is in feite de schakel tussen licht en donker. Mochizuki noemt haar werk een overpeinzing van dit moment, dat rond de wereld reist en zich voortdurend ergens anders voordoet. Haar toonzetting is kleurrijk en poëtisch op een manier die herinnert aan het impressionisme. *L'heure bleue* werd in 2008 onderscheiden tijdens het UNESCO International Tribune of Composers.

Régis Campo (1968) zei ooit dat het overvloedige licht in zijn woonplaats Nice een positieve invloed heeft op zijn werken, die vaak optimistisch van toon zijn. *Lumen II*

(2006), de opvolger van *Lumen* voor groot orkest uit 2001, geeft daar blijk van, met een stralende orkestratie waarin hoge klanken de boventoon voeren. Voor dit concert heeft Campo het werk volledig gereviseerd, op dusdanig ingrijpende wijze dat hij deze uitvoering als een wereldpremière beschouwt. De definitieve versie van *Lumen II*, langer en voor een groter orkest, is opgedragen aan programmamaker en componist Robert Nasveld.

Hoewel hun werk verschillend van karakter is, beschrijft Campo zijn compositie in vergelijkbare termen als Mochizuki, als "een soort overpeinzing tussen licht en schaduw". Campo vervolgt: "*Lumen II* begint met dezelfde motieven als zijn voorganger *Lumen*: een aantal grote en kleine tertsen. Het werk is een lang adagio met een uitgesponnen melodie, voornamelijk gespeeld door de strijkers. In *Lumen II* wordt deze grote melodie doorsneden door twee statische harmonische secties; een derde, vergelijkbare sectie met alle musici van het orkest voert het werk in een groot crescendo naar zijn climax. Een coda herneemt vervolgens de sfeer van de opening, om tot rust te komen, als in een gebed."

Matijs de Roo (1977) is nog geen gevestigde naam, maar hij maakte vorig jaar indruk met zijn voor de Toonzettersprijs 2012 genomineerde dubbelconcert voor viool en blokfluit *Im grossen schweigen* (2010). De Roo is geknipt voor dit thematische programma over licht: niet alleen is hij een getalenteerd componist, daarnaast werkt hij als muziekdocent met visueel gehandicapten. Matijs de Roo zegt over zijn nieuwe compositie *Tutti*:

"Bij licht denk ik in eerste instantie aan iets positiefs. Maar omdat ik naast mijn werk als

componist bij een revalidatiecentrum muziekles geef aan blinde en slechtziende volwassenen, ken ik ook verhalen van mensen die licht als heel vervelend en negatief ervaren. Daarnaast roept licht meteen de tegenstelling met duister op. Deze tegenstellingen vormden het compositorische uitgangspunt; solo staat tegenover tutti, luid tegenover zacht en snel tegenover langzaam.

"Het tweede uitgangspunt is technischer van aard en heeft betrekking op het notenmateriaal. Licht bestaat uit lichtgolven. Als alle golflengtes van het zichtbare deel van het spectrum in min of meer gelijke mate aanwezig zijn, zien we de kleur wit, terwijl alle complementaire kleuren in het witte licht zijn terug te vinden. Dit idee gebruik ik door alle mogelijke samenklanken (van drieklanken tot negenklanken) voorbij te laten komen. Daarnaast maak ik gebruik van ritmische modulaties, vooral in het midden-gedeelte, om naar de climax toe te werken. Deze techniek houdt in dat verschillende tempi naadloos in elkaar overgaan.

"Het stuk moet kracht en intensiteit uitstralen en het opent met de nodige power, snelle loopjes en repeterende akkoorden. Het middengedeelte kenmerkt zich door een ritmische opbouw naar een climax die uitkomt op het "Todesschrei-akkoord" van Alban Berg, een akkoord dat alle twaalf tonen bevat. Dit gaat over in een volledig diatonisch akkoord, zodat de tegenstelling tussen leven/dood of licht/donker ontstaat. Twee slagwerkers spelen een belangrijke rol met stuwende maar ook complexe ritmiek. Aan het einde hebben zij een zeer luide en ritmische solopassage, die overgaat in liggende, zachte noten op viool en contrabas."

Na de pauze besluit het programma met *Aufgang* (2012), het nieuwe concert voor viool en orkest van Pascal Dusapin (1955) dat op 8 maart 2013 in Keulen zijn wereldpremière beleefde. Sinds het succes van zijn *Passion* en *Medea* in 2009 is Dusapin een graag geziene gast in het Holland Festival. Dusapin schrijft in een toelichting op *Aufgang*:

"Ik houd van het Duitse woord 'Aufgang', omdat het een oprijzende beweging suggereert. De Franse vertaling – *échelle* ('opgang') of *escalier* ('trap') – is noodzakelijkerwijs een benadering, die meer een concept dan een beweging uitdrukt. Het woord 'Aufgang' kwam tijdens het componeren haast vanzelf op, toen ik maar geen toegang vond tot de ruimte die het verlangen naar deze concertante vorm had geopend. Ik vind het extreem lastig om te verwoorden wat ik wilde met dit concerto en waar het mij om te doen was. Ik ben eraan begonnen in 2008. Volgens heb ik het weg moeten leggen. Het was de eerste keer dat zoiets me overkwam. Ik wilde er niks meer mee te maken hebben en ik heb het project opgegeven. Dankzij het genereuze en enthousiaste initiatief van Renaud Capuçon heb ik het enige jaren later weer opgepakt en in 2011 voltooid. Daarvoor moest ik enerzijds helemaal opnieuw beginnen, maar anderzijds ook alles voortzetten.

"Het was in wezen allemaal erg somber en ik stond voor de taak een helderheid te heroveren. Op die manier werd het licht een soort geheim motief. Uiteraard laat zich met licht niets expliciet muzikaals formuleren; het is een metafoer. Maar tijdens het componeren worden wij soms zo overstelpt door onze eigen duisterheid dat de worsteling met de muzikale materie verweven raakt met de zoektocht naar het kleinste schijnsel, de kleinste fonkeling.

“Je zou het schrijven voor viool en orkest kunnen vergelijken met de vreemde strijd tussen duister en licht. Aanvankelijk speelt de viool in de hoogte, het orkest in de laagte. Beide zingen. Het orkest is somber, de viool klinkt verloren, met een roep zo klaaglijk en ingehouden dat hij als een reflectie licht lijkt uit te stralen. Het is alsof de zon tegelijkertijd opgaat en ondergaat. Dat beeld herinner ik me nog goed van toen ik begon te schrijven. Het gaat in wezen over de versmelting van het een met het ander, als gevolg van een toenemende en subtiele verwarring.

“En zo is *Aufgang* geboren: door het verlangen de tegendelen tegenover elkaar te zetten en ze onophoudelijk in een stroom te verenigen. Gedurende het compositieproces werd steeds duidelijker dat de vermenging van verduistering en opheldering het motorisch principe van de partituur zou worden.

“Je kunt je verwonderen over het gebruik van deze beelden. Je kunt muziek immers met literaire representaties ontwerpen, maar je weet dat het verwoorden van muziek een utopie blijft. Toch is het niet minder waar dat in het geval van *Aufgang* een ‘opgang van het licht’ (*Aufgang des Lichts*) mijn bedoeling het beste weergeeft.”

LIGHT ON THE LONGEST DAY

At the end of this season, the curtain will fall for good on the Netherlands Radio Chamber Philharmonic, one of the top ensembles in the Dutch orchestra world. Today, on the longest day of the year, the Radio Chamber Philharmonic is playing one of its very last concerts. The many years of successful collaboration between the orchestra and the Holland Festival – just recently, in 2012, a sold-out concert with works by Pärt, Schnittke and a world premiere of Toivo Tulev – are being crowned with a programme that not only is a swansong but also expressly leaves something behind for the future in the form of two commissioned compositions. In response to dark tidings, the Radio Chamber Philharmonic is giving a concert with four works about light.

Misato Mochizuki (b. 1969) derived the title of *L'heure bleue* (2007) from a term used by the French entomologist Jean-Henri Fabre (1823-1915): ‘the blue hour’ is the moment between the end of the night and the beginning of the day in which night animals and insects go silent and the first birds awaken. When darkness makes way for light, blue is the first colour that appears; blue is in fact the link between light and dark. Mochizuki calls her piece a contemplation on this moment, which travels around the world and continuously appears elsewhere. The composition is colourful and poetic in a manner reminiscent of Impressionism. *L'heure bleu* received an award in 2008 during the UNESCO International Tribune of Composers.

Régis Campo (b. 1968) once said that the abundant light in his place of residence, Nice, has a positive influence on his pieces, which often have an optimistic tone.

Lumen II (2006), the follow-up to *Lumen* for large orchestra written in 2001, gives evidence of this with a radiant orchestration in which high notes predominate. For this concert, Campo has completely revised the piece – so radically that he considers this performance a world premiere. The definitive version of *Lumen II*, longer and for an even larger orchestra, is dedicated to the programme maker and composer Robert Nasveld.

Although the character of their work is different, Campo describes his composition in terms similar to Mochizuki’s, as “a kind of contemplation between light and shadow”. Campo continues, “*Lumen II* begins with the same motifs as *Lumen*, its predecessor: a number of major and minor thirds. The work is a long adagio with a drawn-out melody, primarily played by the strings. In *Lumen II*, this large melody is transected by two static harmonic sections; a third, analogous section with all of the musicians in the orchestra carries the piece in a huge crescendo to its climax. A coda then resumes the atmosphere of the opening in order to end in quietude, like in a prayer.”

Matijs de Roo (b. 1977) is not yet an established name as a composer, but last year he made an impression with his double concerto for violin and recorder, *Im grossen schweigen* (2010), which was nominated for the Toonzetters Award 2012. De Roo is just the right person for this programme on the theme of light: not only is he a talented composer, he also works as a music teacher with the visually handicapped. Matijs de Roo says about his new composition, *Tutti*:

“With light, I first of all think of something positive. But because I teach music to blind

and visually impaired adults at a rehabilitation centre in addition to composing. I also have heard stories from people who experience light as very annoying and negative. Besides that, light immediately brings to mind the contrast with darkness. These opposites were the departure point of the composition: solo in contrast to tutti, loud in contrast to soft, and fast in contrast to slow.

“The second departure point is more technical and has to do with the notes. Light consists of light waves. If all wavelengths of the visible part of the spectrum are present in more or less equal measure, we see the colour white, even though all complementary colours can be found in white light. I reflect this idea by using all possible combinations of tones, from triads to chords with nine tones. In addition, I use rhythmic modulations, particularly in the middle section, in order to work toward a climax. This technique enables seamless transitions from one tempo to another.

“The piece has to exude strength and intensity and it opens with the requisite power: fast runs and repeating chords. The middle section is characterized by a rhythmic build-up to a climax that ends with Alban Berg’s ‘death scream’ chord, which contains all twelve tones. This resolves into a completely diatonic chord, thus generating the antithesis between life/death or light/dark. Two percussionists play an important role with propelling but also complex rhythms. At the end, they have a very loud and rhythmic solo passage, followed by sustained, soft tones on violin and double bass.”

After the interval, the programme concludes with *Aufgang* (2012), the new concerto for violin and orchestra by Pascal Dusapin

(b. 1955) which had its world premiere on 8 March 2013 in Cologne. Since the success of his *Passion* and *Medea* in 2009, Dusapin is a welcome guest in the Holland Festival. In a note on *Aufgang*, Dusapin writes:

“I like the German word ‘Aufgang’, because it suggests a rising movement. The French translation – *échelle* (‘scale’) or *escalier* (‘stairway’) – is necessarily an approach that expresses more of a concept than a movement. The word ‘Aufgang’ came to me rather spontaneously while I was composing, when I couldn’t find a way into the space that the desire for this concerto form had led to. I find it extremely difficult to express what I wanted with this concerto and how I was trying to go about it. I started working on it in 2008. Then I had to put it away. It was the first time that something like that had happened to me. I didn’t want to have anything more to do with it and I gave up the project. Several years later, thanks to the generous and enthusiastic initiative of Renaud Capuçon, I picked it up again and completed it in 2011. To do that, on the one hand I had to start all over again, but on the other hand carry on with everything.

“It was basically all very dark and I was faced with the task of recapturing a certain clarity. In that way, light became a sort of secret motif. Of course, something explicitly musical cannot be formulated with light; it is a metaphor. But when we are composing, sometimes we are so overwhelmed by our own darkness that struggling with the musical material becomes interrelated with seeking the smallest gleam of light, the smallest sparkle.

“You could compare writing for violin and orchestra with the strange conflict between

dark and light. At first the violin plays in the upper register, the orchestra in the low. Both sing. The orchestra is dark, the violin sounds lost, with a cry so plaintive and subdued that it seems to radiate light like a reflection. It is as though the sun simultaneously rises and sets. I remember having that image very clearly when I started to write. In essence it’s about the merging of the one into the other, as the result of an increasing and subtle confusion of the two.

“And that’s how *Aufgang* was born: through the desire to set opposites across from one another and to continuously unite them in a stream. During the process of composing, it became increasingly clear that the mixing of darkening and brightening would be the motoric principle of the score.

“You could wonder about the use of these images. After all, you can design music with literary representations, but you know that putting music into words is a utopia. But it’s just as true that, in the case of *Aufgang*, ‘rising of the light’ (*Aufgang des Lichts*) is what best reflects my intention.”

BIOGRAFIEËN

Misato Mochizuki (1969) is een Japanse componiste. In 1992 behaalde ze haar masterdiploma compositie aan de Tokyo University of the Arts. Ze vervolgde haar studie bij Paul Méfano en Emmanuel Nunes aan het Conservatoire national supérieur de musique in Parijs, waar ze in 1995 haar studie voltooide met een eerste prijs in compositie. In 1996-1997 nam ze deel aan de cursus Compositie en computermuziek van Tristan Murail aan het IRCAM. Haar werk is bekrond met verschillende Japanse en internationale onderscheidingen, waaronder een Fellowship Award van de Internationale Ferienkurse für Neue Musik in Darmstadt voor *Si bleu, si calme* in 1998, de publieksprijs van het festival Ars Musica in Brussel in 2002 voor *Chimera* en de Otaka Award voor het beste Japanse symfonische werk in 2005 voor *Cloud nine*. In 2008 werd *L'heure bleue* bekroond door het UNESCO International Tribune of Composers, dat in 1999 al *La chambre claire* voor die eer genomineerd had. In 2010 ontving zij de Heideberger Künstlerinnenpreis. In haar vaak kleurrijke muziek brengt Mochizuki de westerse en Aziatische muziektradities op originele wijze samen. Haar oeuvre beslaat werken voor orkest en voor ensemble, een opera en muziek voor drie films. Mochizuki heeft compositie gedoceerd in Caracas, Darmstadt, Takefu, Royaumont en aan het Conservatorium van Amsterdam. Sinds 2007 geeft ze les aan de Meiji Gakuin University in Tokio.

Régis Campo (1968) is een van de meest vooraanstaande Franse componisten van zijn generatie. Hij studeerde compositie en contrapunt bij Georges Bœuf aan het conservatorium van zijn geboortestad Marseille en filosofie aan de universiteit van Aix-en-Provence. Hij vervolgde zijn studie bij Gérard Grisey aan het Conservatoire national supérieur de musique in Parijs, waar hij in 1995 de eerste prijs in compositie won. In 1996 won hij de Gaudeamus Prijs voor *Commedia* en drie prijzen tijdens het Henri Dutilleux Concours. In 1999 ontving hij de Hervé Dugardin Prijs en kende de Académie des Beaux-Arts hem de Pierre Cardin Prijs toe, en in 2005 ontving hij de Sacem Prijs voor jonge componisten en de Georges Bizet Prijs. Van 1999 tot 2001 was hij componist in residence in de Villa Medici van de Académie de France in Rome. Campo's oeuvre bestaat uit werken voor orkest, koor, kamerensemble en solo-instrumenten. *Lumen* voor orkest werd in 2001 in première gebracht door het Berkeley Symphony Orchestra o.l.v. Kent Nagano. *Lumen II* voor orkest werd in 2006 voor het eerst uitgevoerd door het kamerorkest Pelléas o.l.v. Benjamin Levy tijdens het Festival Besançon. Campo's *Tweede Symfonie 'Moz'art'* ging in 2005 in première in Théâtre des Champs Élysées door het Ensemble Orchestral de Paris o.l.v. John Nelson. In 2008 maakte hij een orkestratie van Erik Satie's *Sports et divertissements* voor het Montréal Symphony Orchestra o.l.v. Nagano. Ook werkte hij met de Engelse sopraan Felicity Lott, dirigent Marc Minkowski en de Musiciens du Louvre. Zijn cd *Pop-art* won zowel een Coup de

cœur-Charles Cros als de Grand Prix Lycéen in 2006. Tot zijn recente werk behoren het *Vierde Strijkkwartet Energy/Fly* (2010) en *Color!* (2011) voor orkest.

Matijs de Roo (1977) studeerde klassiek piano bij Benno Pierwijer en Cristo Iliev en compositie bij David Rowland aan het conservatorium van Enschede. In 2002 rondde hij zijn pianostudie af, waarna hij zijn studie compositie vervolgde bij Diderik Wagenaar en Martijn Padding aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Vanaf 2003 volgde hij de tweejarige masteropleiding compositie bij Klaas de Vries aan het conservatorium van Rotterdam; bij zijn eindexamen ontving hij een speciale 'prijs voor compositie'. Daarnaast volgde De Roo masterclasses bij onder anderen Pascal Dusapin. In 2000 won de Roo de NOC-jonge componistenprijs voor zijn orkestwerk *Lines concerning the unknown soldier*, uitgevoerd door het Nederlands Ballet Orkest in de Beurs van Berlage. Sinds 1999 werkt De Roo veel samen met blokfluitist Erik Bosgraaf. Toen Bosgraaf in 2011 de Nederlandse Muziekprijs won, componeerde De Roo speciaal voor die gelegenheid *Im grossen Schweigen*, een dubbelconcert voor blokfluit, viool en orkest, dat werd uitgevoerd door Erik Bosgraaf, Gordan Nikolic en het Nederlands Kamer Orkest. *Im grossen Schweigen* was geselecteerd voor de Toonzettersprijs 2012 en werd dat jaar tijdens het Holland Festival gespeeld door het Residentie Orkest o.l.v. Reinbert de Leeuw, met als solisten Erik Bosgraaf en Simone Lamsma. De Roo's muziek is uitgevoerd door onder meer het Nieuw Ensemble, het

Asko Ensemble, de New Music Players, het Quator Diotima, pianoduo Post en Mulder, duo Bosgraaf & Elias en het Doelen Ensemble.

Het werk van de componist en dirigent **James Macmillan** is sterk verbonden met zijn Schotse achtergrond, het katholieke geloof, zijn sociale bewogenheid en de Keltische volksmuziek, die hij vermengt met invloeden uit de muziek uit het Verre Oosten, Scandinavië en Oost-Europa. Internationale bekendheid verwierf hij met het succes van zijn *The Confession of Isobel Gowdie* tijdens de BBC Proms in 1990. Zijn bekendste werken zijn het inmiddels ruim 400 maal uitgevoerde slagwerkconcert *Veni, Veni, Emmanuel*, een *Celloconcert* voor Mstislav Rostropovitsj, het omvangrijke *Quickening* (voor koor en orkest) en zijn drie symfonieën. Onder zijn recente composities zijn de *St John Passion*, het *Vioolconcert* en zijn *Derde pianoconcert 'Mysteries of Light'*. Als dirigent maakte MacMillan naam met uitvoeringen van zijn eigen muziek, maar ook andere nieuwe werken, naast het standaard repertoire. Hij is vaste gastdirigent van de Radio Kamer Filharmonie en was als vaste componist/dirigent tussen 2000 en 2009 verbonden aan het BBC Philharmonic. Hij dirigeerde verder orkesten als het Baltimore Symphony, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, de Münchner Philharmoniker, het City of Birmingham Symphony Orchestra, de radio-orkesten van Wenen en Denemarken, de symfonieorkesten van Göteborg en Toronto, het Los Angeles Philharmonic en het NHK Symfonieorkest. MacMillan was composer in

residence bij het Grafenegg Festival 2012, dat ook een van de opdrachtgevers was voor zijn *Credo* voor koor en orkest. In het huidige seizoen staat zijn muziek bovendien centraal in de Spektrum Artist-serie van het Radio-Sinfonieorchester Stuttgart des swr. Veel werken legde James MacMillan vast op cd – zo ook zijn *Vioolconcert 'A Deep but Dazzling Darkness'* en *Veni, Veni, Emmanuel* (met Colin Currie) en de Radio Kamer Filharmonie. Andere recente opnamen zijn een LSO live-cd met zijn *St John Passion* met het London Symphony Orchestra onder Sir Colin Davis, een live-registratie van zijn opera *The Sacrifice* (vastgelegd tijdens de première bij de Welsh National Opera in 2007) en het met een Grammy-nominatie bekroonde schijfje met *Sun-Dogs* en *Visitatio Sepulcri* met de Radio Kamer Filharmonie en het Groot Omroepkoor. James MacMillan werd in 2004 geëerd met de benoeming tot Commander in the Most Excellent Order of the British Empire.

Pascal Dusapin werd in 1955 geboren in Nancy en wordt inmiddels gerekend tot de belangrijkste levende componisten van Frankrijk. Net als zijn leermeester Iannis Xenakis heeft hij een grote belangstelling voor techniek en exacte wetenschap, en in de jaren 70 studeerde hij aan de Sorbonne niet alleen kunst en esthetica, maar ook natuurwetenschappen. Daar volgde hij van 1974 tot 1978 ook de cursus van Xenakis. Zijn vroege werken schreef Dusapin sterk onder de invloed van Donatoni en Xenakis, maar op den duur ontwikkelde hij een geheel eigen stijl, die zich kenmerkt door een

voorliefde voor microtonaliteit, het opeenstapelen van atonale complexen en variaties van Griekse tetrachorden. Dusapin heeft een uitgesproken voorkeur voor instrumenten die de menselijke stem kunnen imiteren, zoals blazers en strijkers, en hij heeft opvallend weinig geschreven voor piano. Hij heeft in drie decennia een groot oeuvre opgebouwd, dat opera, kamermuziek, koormuziek en orkestmuziek bestrijkt. Inmiddels heeft hij een groot aantal prijzen op zijn naam staan, waaronder een studieverblijf in de Villa Medici in Rome (1981-1983), de Prijs van de Académie des Beaux-Arts (1993), de Grand Prix National de Musique (1995) en de Victoire de la Musique (1998) voor de Montaigne-opname van onder meer zijn 'operatorio' *La Melancholia*. In 2002 werd hij uitgeroepen tot Componist van het Jaar. In 2006 ging zijn Engelstalige opera *Faustus, the last night* in première in Berlijn. In 2005 werd hij benoemd tot Commandeur des Arts et des Lettres en in 2007 ontving hij de Dan David Prize. Hij doceert aan het Collège de France in Parijs. In 2009 was Dusapin een centrale componist in het Holland Festival, met de Nederlandse premières van *La Melancholia* (1992), *Medea* (2007) en *Passion* (2008).

Renaud Capuçon (1976) is een Franse violist. Op veertienjarige leeftijd ging hij naar het Conservatoire national supérieur de musique in Parijs, waar hij studeerde bij Gérard Poulet. Hij maakte deel uit van het Jeugdorkest van de Europese Unie en vanaf 1997 was hij op uitnodiging van Claudio Abbado drie seizoenen concertmeester van het Gustav

Mahler Jeugdorkest. Als solist treedt hij sindsdien wereldwijd op met de grote orkesten, onder dirigenten als Pierre Boulez, Daniel Barenboim, Bernard Haitink en Gustavo Dudamel. Als kamermusicus speelde hij met onder anderen Nicholas Angelich, Jérôme Ducros, Frank Braley, Hélène Grimaud, Gérard Caussé en met zijn broer, de cellist Gautier Capuçon. In 1996 richtte hij in La Ravoire, nabij zijn geboorteplaats Chambéry, het kamermuziekfestival Rencontres Artistiques de Bel-Air op. Tot de opheffing van het festival in 2010 traden hier talloze gerenommeerde musici op, zoals Jean-Pierre Wallez, Michel Dalberto, Martha Argerich, Emmanuel Pahud, Mischa Maisky en Marielle en Katia Labèque. In 1995 ontving Capuçon een prijs van de Akademie der Künste in Berlijn. In 2000 werd hij tijdens het prijzengala Victoires de la Musique uitgeroepen tot nieuw talent van het jaar en in 2005 werd hij onderscheiden als instrumentaal solist van het jaar. In 2006 bekroonde Sacem hem met de Georges Enesco Prijs voor viool. In 2011 werd hij benoemd tot 'chevalier' in de Ordre national du mérite. Met het Mahler Chamber Orchestra o.l.v. Daniel Harding nam hij vioolconcerten op van Schumann en Mendelssohn op en in 2012 verscheen zijn cd met de vioolconcerten van Brahms en Berg, met Harding en de Wiener Philharmoniker. Capuçon speelt op de 'Panette', een viool van Guarneri uit 1737 die aan Isaac Stern heeft toebehoord.

Visual Kitchen werd eind jaren 90 opgericht door Jurgan van

Gemert en Sam Vanoverschelde. Aanvankelijk traden zij vooral op als vj's op Belgische dance- en undergroundfeesten, met een vaste basis in het Cybertheatre in Brussel. In 2003 hadden zij een residency in het Concertgebouw in Brugge, wat een keerpunt bleek in hun artistieke aanpak. Ze maakten onder meer visuele interpretaties van avant-gardistische werken als *Pole* van Karlheinz Stockhausen en *Laborintus 11* van Luciano Berio. Visual Kitchen omschrijft zichzelf als "een audiovisuele kunstenfabriek met vele gezichten" en verlegt de grenzen van de audiovisuele live-performance en videokunst. Tegenwoordig opereert het collectief als een draaischijf in een netwerk van samenwerkingen. Als productiehuis heeft Visual Kitchen videoclips, liveshows en commercials gerealiseerd en meegewerkt aan de organisatie van audiovisuele evenementen. Visual Kitchen programmeert en boekt vj's en werkt samen met een breed gamma van eigentijdse muzikanten; van de Belgische jazzmusicus Marc Moulin tot hedendaagse componisten. Ook maakt het collectief deel uit van de artistieke organisatie van het Cimatics festival. Visual Kitchen werkte mee aan verschillende Holland Festivalproducties, zoals *Mortuos plango, vivos voco* van Jonathan Harvey in 2010 en *Kraanerg* van Iannis Xenakis in 2011.

De Radio Kamer Filharmonie is een flexibel orkest dat in verschillende bezettingen kan optreden, variërend van barok-ensemble tot ensemble voor hedendaagse muziek. Als gevolg van de bezuinigingen zal de

Radio Kamer Filharmonie per augustus 2013 ophouden te bestaan. Van 2005 tot 2010 was Jaap van Zweden chef-dirigent en artistiek leider; met ingang van het seizoen 2010-2011 is de Deense dirigent Michael Schönwandt aangetreden als chef-dirigent en heeft James MacMillan zich bij de vaste gastdirigenten van het orkest gevoegd. De andere vaste gastdirigenten zijn Frans Brüggen, sinds 2007 tevens eredirigent, en Philippe Herreweghe. De Radio Kamer Filharmonie levert een belangrijk aandeel aan de series ZaterdagMatinee, het Zondagochtend Concert, de Robeco Zomerconcerten in het Amsterdamse Concertgebouw, De Vrijdag van Vredenburg in Utrecht en de serie NTR maakt hoorbaar in het Muziekgebouw aan 't IJ. Al deze concerten worden uitgezonden via Radio 4. Verder is het orkest regelmatig te horen in de educatieve serie De Magische Muziekfabriek in Vredenburg, de Gaudeamus Muziekweek in Utrecht en het Holland Festival. In het Muziekgebouw aan 't IJ verzorgde het orkest onder andere wereldpremières van werken van Pete Harden, Florian Maier, Peter Adriaansz, Bob Zimmerman en Peter Maxwell Davies. Daarnaast speelt de Radio Kamer Filharmonie ook meer traditioneel repertoire. De veelzijdige cd-catalogus van de Radio Kamer Filharmonie omvat werken van onder anderen Beethoven, Tristan Keuris, Haydn, Stravinsky, Henk Badings en Otto Ketting. Tijdens het festival Toonzetters 2008 ontving de Radio Kamer Filharmonie de Muziekgebouwprijs voor de

première eerder dat jaar van Richard Rijnvos' *NYConcerto*. In 2011 speelde de Radio Kamer Filharmonie onder leiding van Jaap van Zweden het Koninginne-dagconcert in Paleis Noordeinde. De cd met muziek van James MacMillan uit 2012 werd door de Duitse klassieke-muzieksite Klassik Heute gewaardeerd met driemaal een 10.

BIOGRAPHIES

Misato Mochizuki (1969) is a Japanese composer. In 1992 she received her Masters in composition at the Tokyo University of the Arts. She continued her studies with Paul Méfano and Emmanuel Nunes at the Conservatoire national supérieur de musique in Paris, graduating in 1995 with a first prize in composition. In 1996-1997 she attended Tristan Murail's programme for Composition and Computer Music at IRCAM. Her work has been awarded various Japanese and international prizes, including a Fellowship Award of the Internationale Ferienkurse für Neue Musik in Darmstadt for *Si bleu, si calme* in 1998, the Audience Prize at the festival Ars Musica in Brussels in 2002 for *Chimera* and the Otaka Award for best Japanese symphonic work in 2005 for *Cloud nine*. In 2008 *L'heure bleue* won an award at the UNESCO International Tribune of Composers, for which her work *La chambre claire* had already been nominated in 1999. In 2010, she received the Heidelberger Künstlerinnenpreis. In her often colourful music Mochizuki combines western and Asian music traditions in an original way. Her oeuvre covers orchestral works and works for ensemble, an opera and music for three films. Mochizuki lectured in composition in Caracas, Darmstadt, Takefu, Royaumont and at the conservatory in Amsterdam. Since 2007 she has been teaching at the Meiji Gakuin University in Tokyo.

Régis Campo (1968) is one of the most prominent French composers of his generation. He studied composition with Georges Boeuf at the conserva-

tory of his home town Marseille and philosophy at university in Aix-en-Provence. He continued his studies with Gérard Grisey at the Conservatoire national supérieur de musique in Paris, where he won first prize in composition in 1995. In 1996 he won the Gaudeamus International Prize for Composition for *Commedia* and three prizes at the Henri Dutilleul Concours. In 1999 he received the Hervé Dugardin Prize and was awarded the Pierre Cardin Prize by the French Académie des Beaux-Arts. In 2005, Campo was granted the Sacem Prize for young composers and the Georges Bizet Prize. From 1999 until 2001 he was composer in residence at the Villa Medici of the French Academy in Rome. Campo's oeuvre consists of works for orchestra, choir, chamber ensemble and solo instruments. The orchestral work *Lumen* was premiered in 2001 by the Berkeley Symphony Orchestra under Kent Nagano. *Lumen II* for orchestra was first performed in 2006 at the Festival Besançon by the chamber orchestra Pelléas under Benjamin Levy. Campo's *Second Symphony 'Moz'art'* premiered in 2005 at the Théâtre des Champs Élysées with the Ensemble Orchestral de Paris led by John Nelson. In 2008, Campo composed an orchestration of Erik Satie's *Sports et divertissements* for the Montréal Symphony Orchestra under Nagano. He has also worked with the English soprano Felicity Lott, conductor Marc Minkowski and the Musiciens du Louvre. For his CD *Pop-art* he won a Coup de cœur-Charles Cros as well as the Grand Prix Lycéen in 2006. His recent works include the *Fourth String Quartet Energy/Fly* (2010) and *Color!* (2011) for orchestra.

Matijs de Roo (1977) studied classical piano with Benno Pierwijer and Cristo Ilijev and composition with David Rowland at the conservatory of Enschede. After graduation in 2002, he continued his studies in composition with Diderik Wagenaar and Martijn Padding at the Royal Conservatory in The Hague. From 2003 he followed the two year Masters programme with Klaas de Vries at the conservatory of Rotterdam. At his graduation he received a special 'prize for composition'. De Roo also attended masterclasses by Pascal Dusapin and other composers. In 2000 De Roo won the Dutch 'NOG-jonge' composer prize for his orchestral work *Lines concerning the unknown soldier*, performed by the Netherlands Ballet Orchestra at the Beurs van Berlage in Amsterdam. Since 1999 de Roo has been working frequently with recorder player Erik Bosgraaf. On the occasion of Bosgraaf winning the Nederlandse Muziekprijs (Dutch Music Award) in 2011, De Roo composed *Im grossen Schweigen*, a double concert for recorder, violin and orchestra, which was performed by Erik Bosgraaf, Gordan Nikolic and the Netherlands Chamber Orchestra. *Im grossen Schweigen* was selected for the Dutch Toonzettersprijs 2012 and was performed later that year at the Holland Festival by The Hague Philharmonic led by Reinbert de Leeuw and with soloists Erik Bosgraaf and Simone Lamsma. De Roo's music has been performed by, amongst others, the Nieuw Ensemble, the Asko Ensemble, the New Music Players, Quator Diotima, piano duo Post and Mulder, duo Bosgraaf & Elias and the Doelen Ensemble.

James MacMillan is one of today's most successful living composers and is also internationally active as a conductor. His musical language is flooded with influences from his Scottish heritage, Catholic faith, social conscience and close connection with Celtic folk music, blended with influences from Far Eastern, Scandinavian and Eastern European music. MacMillan first became internationally recognised after the extraordinary success of *The Confession of Isobel Gowdie* at the BBC Proms in 1990. His major works include percussive concerto *Veni, Veni, Emmanuel*, which has received more than 400 performances, a cello concerto for Mstislav Rostropovich, large scale choral-orchestral work *Quickening*, and three symphonies. Recent major works include his *St John Passion*, the Violin Concerto and his Piano Concerto No 3, *Mysteries of Light*. MacMillan enjoys a flourishing career as conductor of his own music alongside a range of contemporary and standard repertoire. He is Principal Guest Conductor of the Netherlands Radio Kamer Filharmonie and was Composer/Conductor of the BBC Philharmonic from 2000-2009; he has conducted orchestras such as the Baltimore Symphony, Rotterdam Philharmonic, Munich Philharmonic, City of Birmingham Symphony Orchestra, Vienna Radio Symphony, Danish Radio Symphony, Gothenburg Symphony, Toronto Symphony, Los Angeles Philharmonic and NHK Symphony Orchestra among others. MacMillan is Composer in Residence at the 2012 Grafenegg Festival, the co-commissioners of his new choral-orchestral piece *Credo*. During the 2012/13

season, MacMillan's music is the focus of the Stuttgart Radio Symphony Orchestra's Spektrum Artist series. James MacMillan has directed many of his own works on disc, most recently a disc featuring MacMillan's violin concerto *A Deep but Dazzling Darkness* and percussion concerto *Veni, Veni, Emmanuel* with Colin Currie and the Netherlands Radio Kamer Filharmonie. Other recent releases include an LSO Live disc of his *St John Passion* with the London Symphony Orchestra under Sir Colin Davis, a live recording of his opera *The Sacrifice* from its premiere performance by the Welsh National Opera in 2007, and a Grammy-nominated disc of *Sundogs* and *Visitatio Sepulchri* with the Netherlands Radio Kamer Filharmonie and Choir. MacMillan has received the Commander of the Most Excellent Order of the British Empire (CBE) in January 2004.

Pascal Dusapin was born in Nancy in 1955. He is regarded as one of the most important living French composers. Like his former teacher Iannis Xenakis he takes great interest in science and engineering. In the 1970's he studied arts and aesthetics as well as physics at the Sorbonne. He also attended the seminars of Xenakis there. Both Xenakis and Donatoni had a deep influence on Dusapin's early works, but he gradually developed his own unique style characterised by a passion for microtonality, the superposition of atonal complexes and variations on Greek tetrachords. Dusapin has a definite predilection for instruments that can imitate the human voice, such as wind instruments and bowed string instruments, whereas he

has written markedly little for the piano. Over three decades he has created a large body of work which includes opera, chamber music, choral music and orchestral music. He has received many prizes in his career, including a residency at the Villa Medici in Rome (1981-1983), the Prize of the Académie des Beaux-Arts (1993), the Grand Prix National de Musique (1995) and the Victoire de la Musique (1998) for his CD recording of, amongst other pieces, his 'operatorio' *La Melancholia*, published by Montaigne. In 2002 he was voted Composer of the Year. In 2006 his English language opera *Faustus, the last night* premiered in Berlin. A year before, in 2005, he was made a Commandeur des Arts et des Lettres; and in 2007 he received the Dan David Prize. Dusapin lectures at the Collège de France in Paris. In 2009 he was 'composer in focus' at the Holland Festival, with the Dutch premieres of *La Melancholia* (1992), *Medea* (2007) and *Passion* (2008).

Renaud Capuçon (1976) is a French violinist. At the age of fourteen he entered the Conservatoire National Supérieur de Musique in Paris, where he studied with Gérard Poulet. He was a member of the Youth Orchestra of the European Union and from 1997, at the invitation of Claudio Abbado, he was concertmaster at the Gustav Mahler Youth Orchestra for three years. As a soloist he has since performed with the major orchestras in the world under conductors including Pierre Boulez, Daniel Barenboim, Bernard Haitink and Gustavo Dudamel. As a chamber musician he has played with Nicholas Angelich, Jérôme Ducros, Frank Braley, Hélène Grimaud, Gérard Caussé and with his brother, the

cellist Gautier Capuçon. In 1996 he founded the chamber music festival Rencontres Artistiques de Bel-Air in La Ravoire, near his home town of Chambéry. Until its demise in 2010, many renowned musicians performed here, including Jean-Pierre Wallez, Michel Dalberto, Martha Argerich, Emmanuel Pahud, Mischa Maisky and Marielle and Katia Labèque. In 1995 Capuçon received an award from the Akademie der Künste in Berlin. In 2000 he was voted new talent of the year at the awards festival Victoires de la Musique, and in 2005 he was voted instrumental soloist of the year. In 2006, Sacem awarded him the Georges Enesco Prize for violin. In 2011 he was raised to 'chevalier' in the French National Order of Merit. He has recorded violin concertos by Schumann and Mendelssohn with the Mahler Chamber Orchestra under Daniel Harding and in 2012 he released a CD of violin concertos by Brahms and Berg, with Harding and the Wiener Philharmoniker. Capuçon plays on the 'Panette', a violin built by Guarneri in 1737, which belonged to Isaac Stern.

Visual Kitchen was founded in the late 1990's by Jurgen van Gemert and Sam Vanoverschelde. Initially, they performed predominantly as VJs at dance and underground parties in Belgium, with the Cybertheatre in Brussels as their base. In 2003 they had a residency at the Concertgebouw in Bruges, which proved a turning point in their artistic approach. There, they created visual interpretations of avant-garde works such as Karlheinz Stockhausen's *Pole* and *Laborintus 11* by Luciano Berio. Visual Kitchen call themselves 'an

audiovisual art factory with many faces', pushing the boundaries of audiovisual live performance and video art. Today, the collective operates as a turning wheel in a network of collaborations. The production department of Visual Kitchen has created music videos, live shows and commercials, and contributed to the organisation of audiovisual events. Visual Kitchen programmes and books vjs and collaborates with a broad range of contemporary musicians, from the Belgian jazz musician Marc Moulin to contemporary composers. The collective is also part of the artistic organisation of the Cinematics festival. Visual Kitchen contributed to various Holland Festival productions, including Jonathan Harvey's *Mortuos plango, vivos voco* in 2010 and *Kraanerg* by Iannis Xenakis in 2011.

The **Netherlands Radio Chamber Philharmonic** is a versatile orchestra that can perform with varying instrumentations, ranging from a baroque ensemble to an ensemble for contemporary music. Due to budget cuts the Netherlands Radio Chamber Philharmonic will sadly cease to exist from 1 August 2013. From 2005 to 2010 Jaap van Zweden was chief conductor and artistic director. Since the start of the 2011-2012 season the Danish conductor Michael Schönwandt has taken over and James MacMillan has joined as one of the permanent guest conductors of the orchestra. The other permanent guest directors are Frans Brüggen, who from 2007 has also been honorary conductor, and Philippe Herreweghe. The Netherlands Radio Chamber Philharmonic makes an important contribution to the programme

series of the ZaterdagMatinee, the Zondagochtend Concert and the Robeco Summer Concerts at the Amsterdam Concertgebouw, the Vrijdag van Vredenburg in Utrecht and NTR maakt hoorbaar (NTR makes audible) at the Muziekgebouw aan 't IJ. All these concerts are broadcast via Radio 4 in the Netherlands. The orchestra also frequently performs in the educational series De Magische Muziekfabriek (The Magic Music Factory) in Vredenburg, the Gaudeamus Music Week in Utrecht and the Holland Festival. At the Muziekgebouw aan 't IJ the orchestra played world premieres including works by Pete Harden, Florian Maier, Peter Adriaansz, Bob Zimmerman and Peter Maxwell Davies. The Netherlands Radio Chamber Philharmonic also plays more traditional repertoire. Their varied CD catalogue includes works by Beethoven, Tristan Keuris, Haydn, Stravinsky, Henk Badings and Otto Ketting. At the Toonzetters festival in 2008, the orchestra received the Muziekgebouwprijs for the premiere of Richard Rijnvos' *NYConcerto* earlier that year. In 2011 the Netherlands Radio Chamber Philharmonic performed the Queen's Day Concert at the Royal Palace Noordeinde led by Jaap van Zweden. Their 2012 CD with music by James MacMillan was awarded 10 out of 10 three times by the German classical music website Klassik Heute.

HOLLAND FESTIVAL 2013

DIRECTIE

Pierre Audi, artistiek directeur
Annet Lekkerkerker, zakelijk
directeur

BESTUUR

Martijn Sanders, voorzitter
Renze Hasper, penningmeester
Marjet van Zuijlen, secretaris
Mavis Carrilho
Joachim Fleury
Ben Noteboom

Het programma van het Holland
Festival kan alleen tot stand
komen door subsidies, bijdragen
van sponsors en fondsen en door
de gewaardeerde steun van u,
ons publiek.

SUBSIDIENTEN

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
Gemeente Amsterdam
Europese Commissie Programma
Cultuur (2007-2013)

Het Holland Festival is lid
van Réseau Varèse, Europees
netwerk voor de creatie en
promotie van nieuwe muziek,
gesubsidieerd door het Culturele
Programma van de Europese
Commissie.

HOOFDBEGUNSTIGER SNS REAAL Fonds

SPONSORS EN FONDSEN

Rabobank Amsterdam,
Stichting Ammodo,
Clifford Chance LLP,
DoubleTree by Hilton,
Westergasfabriek/
MeyerBergman, Automobiël-
bedrijf Van Vloten, Turing
Foundation, Stichting
Dioraphte, VSBfonds,
Stichting Herdenking

Slavernijverleden 2013,
The Brook Foundation, Fonds
Podiumkunsten, Prins Claus
Fonds, Prins Bernhard
Cultuurfonds, Pro Helvetia,
Goethe Instituut, Institut
Français France, Institut
Français des Pays-Bas,
Réseau Varèse

HF BUSINESS

Beam Systems, De Nederlandsche
Bank N.V., G&S Vastgoed,
ING Groep, Schut van de Ven
Notariskantoor, Ten Have
Change Management, WPG
Uitgevers B.V.

MEDIAPARTNERS

NTR, VPRO

DONATIES

De genereuze, meerjarige ver-
bintenis van de Governors is van
groot belang voor de internatio-
nale programmering van het
Holland Festival, met name de
internationale coproducties.
Ook de belangrijke bijdrage van de
Vrienden van het Holland
Festival en HF Business komt
rechtstreeks ten goede aan de
internationale programmering.

GOVERNORS

G.J. van den Bergh en C. van den
Bergh-Raat, R.F. van den Bergh,
W.L.J. Bröcker, J. van den Broek,
Jeroen Fleming, J. Fleury,
V. Halberstadt, H.J. ten Have en
G.C. de Rooij, J. Kat en
B. Johnson, Irina en Marcel van
Poecke, Ton en Maya Meijer-
Bergmans, Sijbalt Noorda en
Mieke van der Weij, Robert Jan
en Mélanie van Ogtrop-
Quintus, Françoise van
Rappard-Wanninkhof, A. Ruys
en M. Ruys-van Haften,
M. Sanders, A.N. Stoop en
S. Hazelhoff, Tom de Swaan,
S. Tóth, Elise Wessels-van

Houdt, H. Wolfert en
M. Brinkman

HARTSVRIENDEN

S. van Delft-Vroom, H. Doek,
W.M.M. van Ierschoot,
K. Kohlstrand, J. en M. Kuiper-
Gerlach, M. Plotnitsky,
P. Voorsmit, P. van Welzen en
C. Lafeber

BESCHERMERS

Lodewijk Baljon en Ineke
Hellingman, A. van de Beek en
S. van Basten Batenburg,
S. Brada, Frans en Dorry
Cladder-van Haersolte, Kommer
en Josien Damen, J. Docter en
E. van Luijk, H. Doek,
L. Dommering-van Rongen,
E. Flores d'Arcais, E. Granpré
Molière, E.H. Horlings,
J. Houwert, Luuk H. Karsten,
R. Katwijk, R. Kupers en
H. van Eeghen, J. Lauret,
A. van der Linden-Taverne,
H. en I. Lindenberg-Sluis,
F. Mulder, G. van Oenen,
H. Pinkster, H. Sauerwein,
R. van Schaik en W. Rutten,
K. Tschenett, P. Wakkie,
R.R. Walstra, A. van Wassenaer,
T. Winkelman, O.L.O. en
Tineke de Witt Wijnen-Jansen
Schoonhoven

BEGUNSTIGERS

M. Beekman, I. van den Bercken,
E. Blankenburg, Co Bleeker,
A. Boelee, K. de Bok, Jan Bouws,
E. Bracht, G. Bromberger,
D. de Bruijn, M. Daamen,
J. Dekker, J. Drupsteen,
Chr. van Eeghen, J. van der
Ende, Ch. Engeler, E. Eshuis,
E. Goossens-Post, E. de Graaff-
Van Meeteren, D. Grobbe,
J. Haalebos, J. Hennephof,
M. Henriques de Castro,
G. van Heteren, L.D.M.E. van
Heteren, B. van Heugten,
S. Hodes, Herma Hofmeijer,

R. Hoogendijk, J. Hopman,
A. Huijser, E. Hummelen,
G. van der Hulst, P. Jochems,
Jan de Kater, J. Keukens,
A. Ladan, M. Le Poole,
M. Leenaers, K. Leering,
T. Liefwaard, A. Ligeon,
T. Lodder, D. van der Meer,
E. van der Meer-Blok, A. Mees-
Lubberman, A. de Meijere,
J. Melkert, E. Merck,
A. Nieuwenhuizen, La
R. Nieuwpoort, N. Nube,
Kay Bing Oen, B. Oremus,
E. Overkamp en A. Verhoog,
C. van de Poppe, P. Price,
F. Racké, S. van de Ree,
Wessel Reinink, Thecla Renders,
L.M. Remarque-Van Toorn,
M. Robben, B. Robbers,
A. Schneider, H. Schnitzler,
G. Scholten, C. Schoorl,
E. Schreve-Brinkman,
C.W.M. Schunck, P. Smit,
G. Smits, I. Snelleman,
A. Sonnen, C. Teulings,
H. Tjeenk Willink, I. Tjoa,
H.B. van der Veen, R. Verhoeff,
C. van der Vlies, F. Voorsluis-
Spanhoff, A. Vreugdenhil,
W. Vroom, A. Wertheim,
M. Willekens, M. van Wulfften
Palthe, M. Yazdanbakhsh,
P. van der Zant, P. van Zwieten
en N. Aarnink

JONGE BEGUNSTIGERS

Kai Ament, J.A. de Groot,
G. Schunselaar, David van Traa,
H. Verhagen, Vivian van der
Weide, M. van Zijl Langhout

ANONIEME SCHENKERS

Ook dankt het Holland Festival
anonieme schenkers.

LIEFHEBBERS

Het Holland Festival dankt
646 Liefhebbers voor hun steun
en bijdrage.

HET HOLLAND FESTIVAL HEEFT OOK UW STEUN NODIG: WORD VRIEND

Help mee de bijzondere program-
mering mogelijk te maken. Dan
maakt ook u het Holland Festival!

LIEFHEBBER

(vanaf € 45 per jaar) U ontvangt
dit programmaboek gratis, u
krijgt voorrang bij de kaartver-
koop en korting op tickets.

BEGUNSTIGER

(vanaf € 250 per jaar of € 21
per maand) Uw bijdrage komt
rechtstreeks ten goede aan de
internationale programmering
van het Holland Festival. Als
Begunstiger heeft u recht op
vrijkaarten en andere aantrek-
kelijke privileges.

JONGE BEGUNSTIGER

(vanaf € 250 per jaar of € 21 per
maand) Voor Jonge Begunstigers
selecteren we drie voorstellingen
die je niet mag missen. We organi-
seren ontvangsten waar je andere
Jonge Begunstigers, maar ook
kunstenaars en Governors van
het Holland Festival ontmoet.

BESCHERMER

(vanaf € 1.500 per jaar of € 125
per maand) Als dank voor uw
aanzienlijke bijdrage aan de
internationale programmering
van het Holland Festival ont-
vangt u een uitnodiging voor de
openingsvoorstelling en voor
exclusieve bijeenkomsten, naast
vrijkaarten en andere privileges.

HARTSVRIEND

(vanaf € 5.000 per jaar) Als
Hartsvriend van het Holland
Festival nodigen we u uit om
dichter bij de makers te komen.
Met gelijkgestemden en gasten

van het festival verwelkomen we
u graag op speciale gelegen-
heden en geven we u een blik
achter de schermen.

GEEFWET

Sinds 1 januari 2012 is het nog
aantrekkelijker om het Holland
Festival te steunen vanwege de
Geefwet die tot 1 januari 2018 van
kracht is. De Geefwet houdt in
dat giften aan culturele ANBI's
met 25% verhoogd mogen worden
tot een maximum aan schenkin-
gen van € 5.000 per jaar. Schenkt
u meer dan € 5.000, dan kunt u
het resterende bedrag voor het
reguliere percentage (100%)
aftrekken van de inkomsten-
belasting. De voordelen van
de Geefwet gelden voor alle
belastingplichtigen (particulieren
en bedrijven) en zijn van toepas-
sing op zowel eenmalige als
periodieke schenkingen.

VOORDEEL VAN EEN

PERIODIEKE SCHENKING

Een eenmalige gift is beperkt
aftrekbaar voor de belasting. Het
totaal van de giften op jaarbasis
dient hoger te zijn dan 1%
(drempel) en kan tot maximaal
10% (plafond) van het inkomen
worden afgetrokken. Een perio-
dieke gift is een gift waarbij voor
een periode van ten minste vijf
opvolgende jaren een gelijke
uitkering wordt gedaan, vastge-
legd in een periodieke akte. De
gift is volledig aftrekbaar zonder
aftredrempel of aftrekplafond.

Wilt u ook Vriend van het
Holland Festival worden? Ga
voor meer informatie en een
aanmeldformulier naar
www.hollandfestival.nl/ steun
HF / hfvrienden of neem
vrijblijvend contact op Leonie
Kruizenga, hoofd development
op 020 – 788 2118.

COLOFON / COLOPHON

Holland Festival
Piet Heinkade 5
1019 BR Amsterdam
tel. +31 (0)20-7882100
fax +31 (0)20-7882102
info@hollandfestival.nl
www.hollandfestival.nl

TEKST / TEXT

Joep Stapel

VERTALING / TRANSLATION

Jane Bement

EINDREDACTIE EN OPMAAK /

EDITORIAL AND LAY-OUT

Holland Festival

ONTWERP OMSLAG / DESIGN

COVER

Maureen Mooren

DRUK / PRINTING

Tuijtel, Hardinxveld-
Giessendam

MEER MUZIEK / MORE MUSIC

Mablerlieder

Gustav Mahler, Franui
za 22 juni *Sat 22 June*
Muziekgebouw aan 't IJ

© Holland Festival, 2013

Niets uit deze uitgave mag op
welke wijze dan ook worden
vermenigvuldigd en/of openbaar
gemaakt zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van
het Holland Festival.

*No part of this publication may be
reproduced and/or published by any
means whatsoever without the prior
written permission of the Holland
Festival.*